

ANALGOSEDÁCIA

Vladimír Hudák

I. KAIM UPJŠ LF a UNLP Košice

CEEA, Košice
27. – 29. november 2019

Definícia

1. Analgosedácia je **sedácia** analgetikami (veľké dávky opioidov)
2. Najskôr podať analgetiká (opioidy) ako **sedatíva** na dosiahnutie sedácie

Jean-Louis Florschütz, EBCMA

Analgosedácia

Každodenná rutinná činnosť

- 1. Vieme čo to je?**
- 2. Vieme indikácie?**
- 3. Robíme ju pre seba alebo pre pacienta?**
- 4. Ovládame ju? Možnosti a spôsoby.**
- 5. Vieme dôsledky?**

Definícia

1. Analgosedácia je **sedácia analgetikami** (veľké dávky opioidov)
2. Najskôr podať **analgetiká** (opioidy) ako **sedatíva** na dosiahnutie sedácie

Jean-Louis Vincent, ESICM 2018

- **Sedácia**
- **Analgézia (multimodálny prístup)**

Izolované riešenie, každá modalita má svoju dynamiku.

Bežná starostlivosť na OAIM

Feeding

Analgesia

Sedation

Tromboembolic prophylaxis

Head of bed elevation

Ulcer prophylaxis

Glycemic control

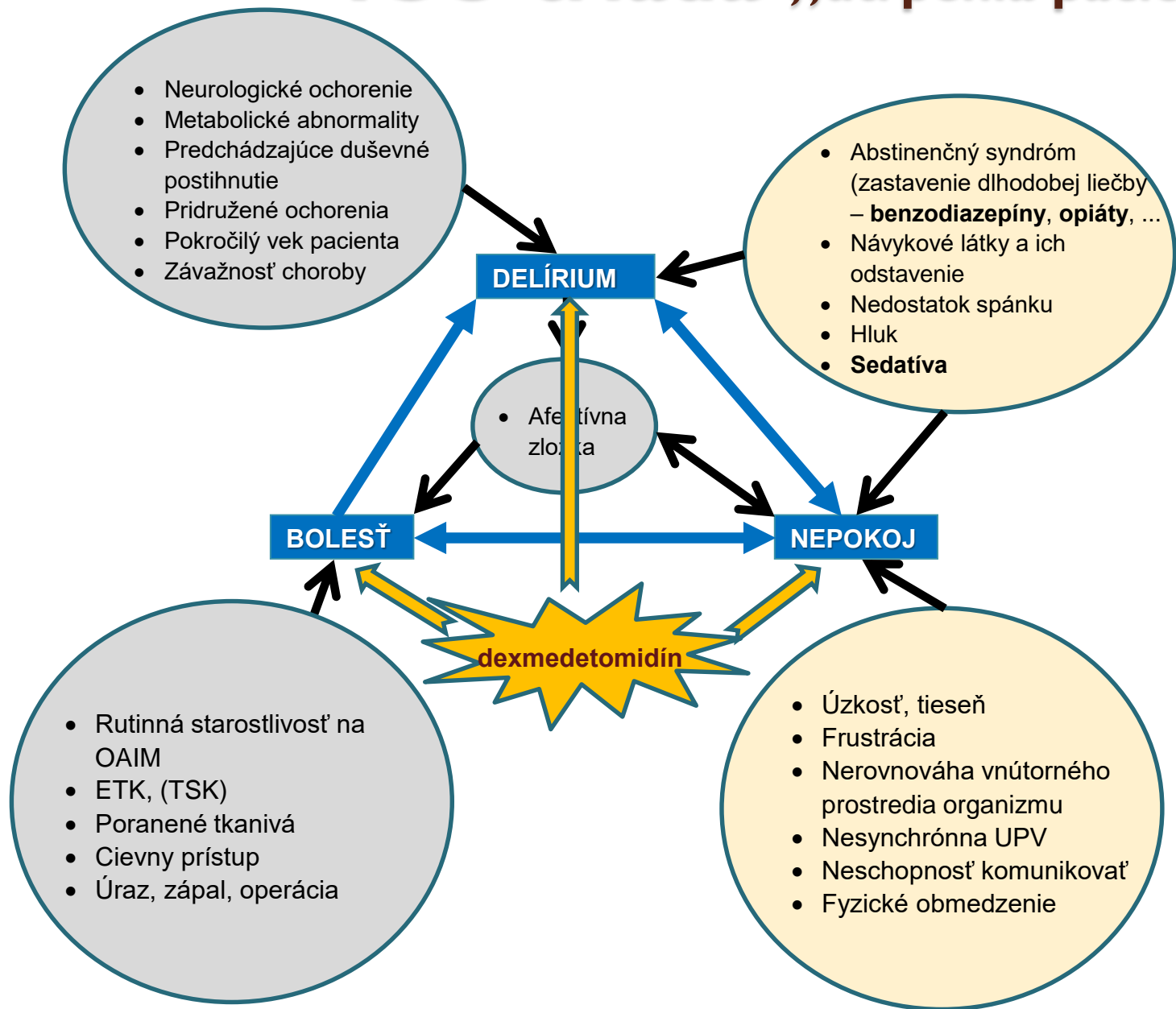
Spontaneous breathing trial

Bowel regimen

Indwelling catheter removal

De-escalation of antibiotics

ICU triáda „utrpenia pacienta“

Topic Outline

- SUMMARY & RECOMMENDATIONS
- WHAT'S NEW
- INTRODUCTION
- ANALGESICS
  - Opioid analgesics
  - Nonopioid analgesics
- PROPOFOL
  - Mechanism
  - Properties
  - Dosage regimens
  - Administration
  - Adverse effects
    - Propofol infusion syndrome
    - Drug interactions

Sedative-analgesic medications in critically ill adults: Properties, dosage regimens, and adverse effects

Authors: [Karen J Tietze, PharmD](#), [Barry Fuchs, MD](#)
Section Editors: [Polly E Parsons, MD](#), [Michael F O'Connor, MD, FCCM](#)
Deputy Editor: [Geraldine Finlay, MD](#)

[Contributor Disclosures](#)

All topics are updated as new evidence becomes available and our [peer review process](#) is complete.

Literature review current through: **Oct 2019**. | This topic last updated: **Jul 25, 2019**.

What's New

No benefit from routine sedation with dexmedetomidine in mechanically ventilated patients (June 2019)

The sedative [dexmedetomidine](#) has been proposed for use in mechanically ventilated patients to reduce delirium and duration of mechanical ventilation. However,...

[Read more](#)

INTRODUCTION

Distress, due to pain, fear/anxiety, dyspnea, or delirium is common among critically ill patients, especially those who are intubated or are having difficulty communicating

Čo potrebuje náš pacient ako prvé?

Tíšiť
bolesť?

Riešiť
nepokoj?

Kauzálnu
a podpornú
liečbu?

Základné odporúčanie

Je potrebné ovplyvňovať všetky tri zložky utrpenia pacienta (bolesť, delírium, nepokoj)

1. Liečba príčiny zhoršenia stavu a promptná symptomatologická liečba
2. Od začiatku aktívna kontrola bolesti
3. Potom sedácia pacienta

Sedácia ako primárna liečba:

- cerebroprotektívny režim
- kontrola kľčovej aktivity

Špecifická situácia: použitie svalových relaxancií

Analgézia na OAIM

Trpí náš pacient bolesťou?

Literatúra:

- Akútna bolesť:
  - 33 – 50 % pacientov trpí bolesťou v pokoji
  - 56 – 80 % pacientov trpí bolesťou v čase rutínnej manipulácie
- Chronická bolesť
  - prevalencia 33 – 56 % vzniku od 6 mesiacov do dvoch rokov po prepustení z OAIM

Čo bolí?

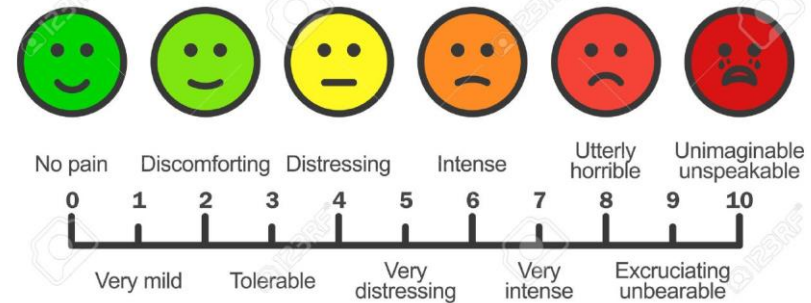
- pooperačný stav
- úraz
- **zápal**
- invazívne výkony
- **rutinná starostlivosť**
  - polohovanie/hygiena/toalety
  - odsávanie
  - rehabilitácia
  - výmena kanýl, katétrov, drénov

Ako diagnostikujeme bolesť na OAIM

- Klinická symptomatológia
  - tachykardia, hypertenzia, tachypnoe, zvýšené potenie, piloerekcia
  - nie sú presvedčivé
  - sú nešpecifické
  - **sú podnetom na ďalšie vyšetrenie**
- **Hodnotiace protokoly (skórovacie systémy)**
  - pacient schopný komunikácie
  - pacient neschopný komunikácie

Pacient schopný komunikácie

- VAS (visual analogue scale)
- NRS (numeric rating scale)
- VRS (verbal rating scale)

WebDonuts.com

"And with 10 being the highest, you're sure you're only at a 6?"

Pacient neschopný komunikácie

- BPS – behavioural pain scale
- BPS-NI – behavioural pain scale for non-intubated patients
- CPOT – critical care pain observation tool
- ANI – analgesia nociception index
- Pomoc príbuzných

Behavioural pain scale (BPS)

sledované	opis	skóre
Výraz tváre	Relaxovaná	1
	Čiastočné stiahnutie/zvraštenie (napr.: obočie).	2
	Úplné stiahnutie/zvraštenie (napr.: zatváranie očí)	3
	Grimasovanie	4
Pohyby hornými končatinami	Bez pohybu	1
	Čiastočne ohnuté	2
	Úplne ohnuté aj s ohnutými prstami	3
	Trvalo stiahnuté	4
Súlad s umelou pľúcnou ventiláciou	Plná tolerancia	1
	Kašeľ, ale tolerancia režimu počas väčšiny dňa	2
	Boj s ventilátorom	3
	Nemožnosť kontroly umelej pľúcnej ventilácie	4

3 – 4 žiadna/slabá bolesť, 5 – 7 stredne silná bolesť, 8 – 12 veľmi silná bolesť

Ciele kontroly bolesti I

- **primárny cieľ**
  - optimálna pohoda pre pacienta

Ciele kontroly bolesti 2

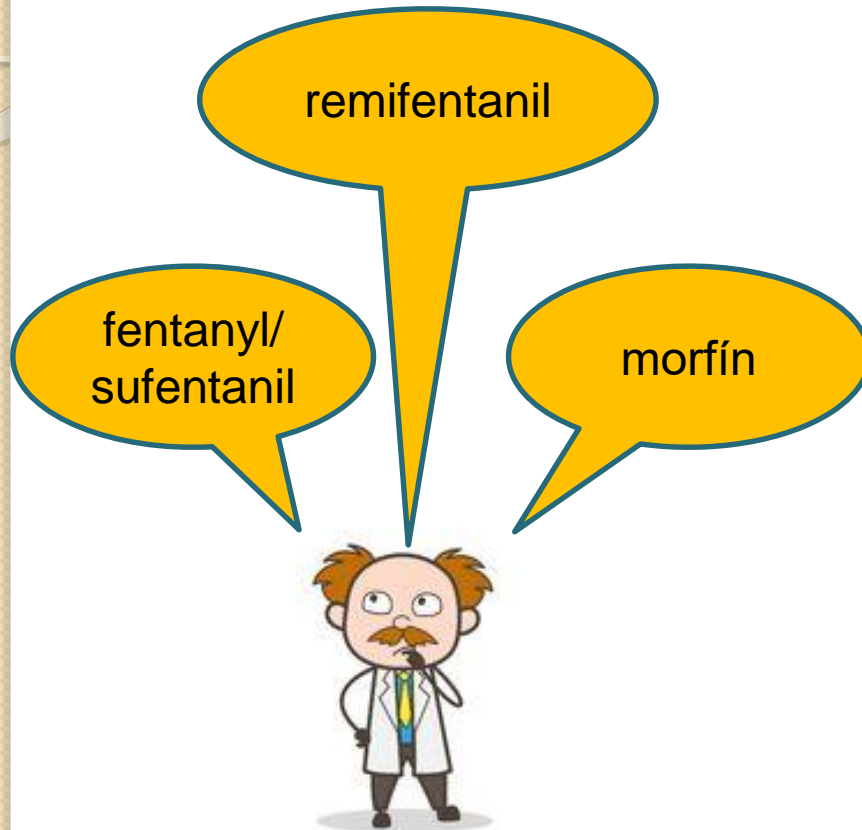
- sekundárne ciele
  - zmiernenie nepriaznivých fyziologických reakcií na bolesť
  - prevencia rozvoja syndrómov chronickej bolesti
  - kontrola úzkosti a nepokoja a to najmä u intubovaných pacientov

Odporúčanie

Manažment bolesti u pacientov na intenzívnych lôžkach by sa mal riadiť rutinným hodnotením bolesti, a tá by sa mala začať liečiť skôr, ako pristúpime k sedácii.

(odporúčanie na základe osvedčenej praxe)

Opioidy

fentanyl/sufentanil:

- krátko účinkujúce
- KVS – min. účinok
- najvhodnejšie

morfín:

- kumuluje sa
- histamín
- dyspnoickí pacienti
- paliatívny režim

remifentanil:

- ultrakrátko úč.
- ↓ TK, bradykardia
- MOZ
- neurointenzívna st.

U kriticky chorých pacientov sa odporúča podávať opioid v najmenšej možnej účinnej dávke pri invazívnych procedúrach.

(podmienečné odporúčanie na základe stredne silných dôkazov)

Ďalšie analgetiká – vhodné

U kriticky chorých pacientov sa odporúča (silné odporúčanie):

- používať lieky na neuropatickú bolesť (**gabapentín**, karbamazepín, pregabalín) v kombinácii ku opioidom za účelom liečby neuropatickej bolesti

(odporúčanie na základe stredne silných dôkazov)

U kriticky chorých pacientov sa navrhuje (podmienečné odporúčanie):

- používať **acetaminofén** v kombinácii ku opioidom, za účelom zníženia intenzity bolesti a spotreby opioidov (*veľmi nízka kvalita dôkazov*);
- používať nefopam (ak je dostupný) v kombinácii ku opioidom alebo ako ich náhrada, za účelom zníženia intenzity bolesti a spotreby opioidov (*veľmi nízka kvalita dôkazov*);
- používať nízku dávku **ketamínu** (1 – 2 µg/kg/hod) v kombinácii ku opioidom, za účelom zníženia ich spotreby (*nízka kvalita dôkazov*);
- používať lieky na neuropatickú bolesť v kombinácii ku opioidom po kardiochirurgickej operácii (*nízka kvalita dôkazov*);
- použiť **NSAID** podávané intravenózne, perorálne alebo rektálne v kombinácii ku opioidom za účelom kontroly bolesti u menej invazívnych procedúr (*nízka kvalita dôkazov*);
- ponúknuť použiť masáž, hudbu, liečbu chladom alebo relaxačné techniky, za účelom kontroly bolesti (*nízka alebo veľmi nízka kvalita dôkazov*)

Ďalšie analgetiká – nevhodné

U kriticky chorých pacientov sa neodporúča (silné odporúčanie):

- používanie inhalačných anestetík, za účelom liečby bolesti pri invazívnych procedúrach

odporúčanie na základe stredne silných dôkazov

U kriticky chorých pacientov sa nenavrhuje (podmienečné odporúčanie):

- rutinné používanie intravenózneho **lidokaínu**, ako doplnková liečba ku opioidom pre liečbu bolesti (*nízka kvalita dôkazov*);
- rutinné používanie **COX-1 selektívnych NSAID**, ako doplnková liečba ku opioidom pre liečbu bolesti (*nízka kvalita dôkazov*);
- používanie **lokálnej analgézie** alebo **N₂O** pre liečbu bolesti, pri vyberaní hrudných drénov (*nízka kvalita dôkazov*);
- používanie **topických gélov a krémov na báze NSAID** pre liečbu bolesti počas invazívnych výkonov (*nízka kvalita dôkazov*);
- ponúknuť kybernetickú liečbu (virtuálna realita) alebo hypnózu pre liečbu bolesti (*veľmi nízka kvalita dôkazov*)

Regionálna anestézia

**V súčasnosti sa zdá byť najlepšou voľbou
multimodálna analgézia
s implementáciou regionálnej anestézie.**

Po zistení neprítomnosti kontraindikácií a analýze všetkých klinických problémov, ktoré sa vyskytujú u kriticky chorého pacienta, môže teda ísť o vynikajúcu formu riadenia bolesti.

Sedácia

Zníženie dráždivosti alebo **anxiety** a **agitácie** pacienta pomocou sedatív.

- **Anxieta** – **úzkosť, psychický nepokoj**
Pretrvávajúci stav obáv a vyburcovaného autonómneho systému, ako reakcia na objektívne alebo vnímané hrozby ohrozujúce integritu organizmu.
(strach z utrpenia, strach zo smrti, strata vlastnej kontroly a frustrácia z dôvodu neschopnosti efektívne komunikovať)
- **Agitácia** – **motorický nepokoj,**
maximálny stupeň – bojovnosť

Distress

- Nepokoj (psychický aj motorický)
- Bolesť
- Delírium

tieseň, úzkosť, núdza, ťažkosť, vyčerpanosť

UTRPENIE

grimasy, bojovnosť, bolesti hlavy, nevoľnosť, nespavosť, anorexia, dýchavičnosť, búšenie srdca, závrate, sucho v ústach, bolesť na hrudníku, zvýšené potenie, hyperventilácia, bledosť, tachykardia, nadmerná bdelosť a citlivosť

Liečba utrpenia pacienta

1. **Multimodálna opioid šetriaca analgézia**
  2. **Kontrola primárneho ochorenie a symptomatická liečba (spúšťáče nepokoja a delíria)**
  3. **Kontrola nepokoja – sedácia**
  4. **Manažment sedácie, spánku, vplyv okolia (spúšťáče delíria)**
- **Formy**
    - farmakologické
    - nefarmakologické

Delírium

Je potvrdeným rizikovým faktorom dlhodobej hospitalizácie a úmrtnosti kriticky chorých pacientov.

DELÍRIUM

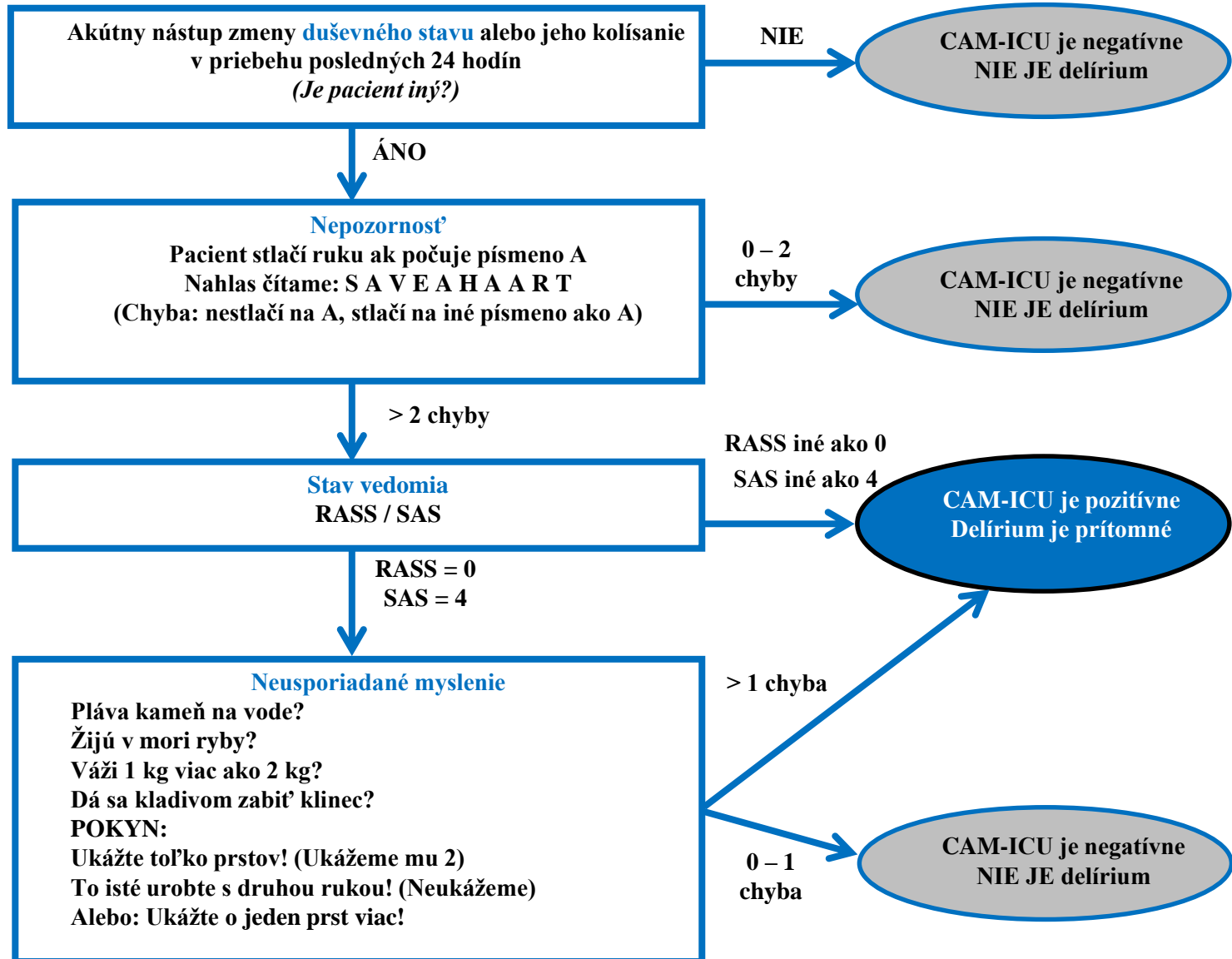
Rizikové faktory

- vyšší vek
- pridružené ochorenia
- neurologické ochorenie
- duševné postihnutie
- poruchy percepčných orgánov
- metabolické abnormality
- abúzus alkoholu, drog, nikotínu, ...
- chronická farmakoterapia
- genetické faktory
- vysoké ASA, APACHE

Spúšť'ače

- závažnosť základného ochorenia
- horúčka, podchladenie
- infekcia, sepsa
- hypoperfúzia, hypoxémia
- akútne metabolické a endokrinné poruchy
- nový CNS patologický proces
- zlyhávanie orgánov
- bolesť
- hluk
- nedostatok spánku
- sedatíva
- fyzické obmedzenia
- nesynchronná UPV
- frustrácia a neschopnosť komunikácie
- invazívne vstupy (katétre, cievky, ...)
- nadbytok alebo nedostatok podnetov
- transfúzna liečba

CAM-ICU skrining

Lieky používané na sedáciu kriticky chorých pacientov

Názov	Anxiolýza	Hypnóza	Amnézia	Analgézia
Analgetiká (opiáty) <ul style="list-style-type: none"> fentanyl, sufentanil, remifentanil, morfín, 	-	-	-	+
Benzodiazepíny <ul style="list-style-type: none"> midazolam, diazepam, lorazepam 	+	+	+	-
Anestetiká intravenózne <ul style="list-style-type: none"> propofol 	+	+	(+)	-
Anestetiká inhalačné	-	+	-	-
Alfa-2 agonisti <ul style="list-style-type: none"> dexmedetomidín (klonidín) 	+	-	-	+
Neuroleptiká <ul style="list-style-type: none"> haloperidol, olanzapín, kvetiapín (quetiapine), risperidón 	+	(+)	(+)	-
Barbituráty <ul style="list-style-type: none"> tiopental, metohexital 	-	+	(+)	-

Sedatíva

propofol:

- krátko účinkujúci
- KVS – ↓ TK, pulzy
- ↑ TAG, PRIS
- neuroexcitačný úč.
- aj pri MOZ
- pri triaške z ↓ TT
- najvhodnejší

benzodiazepíny:

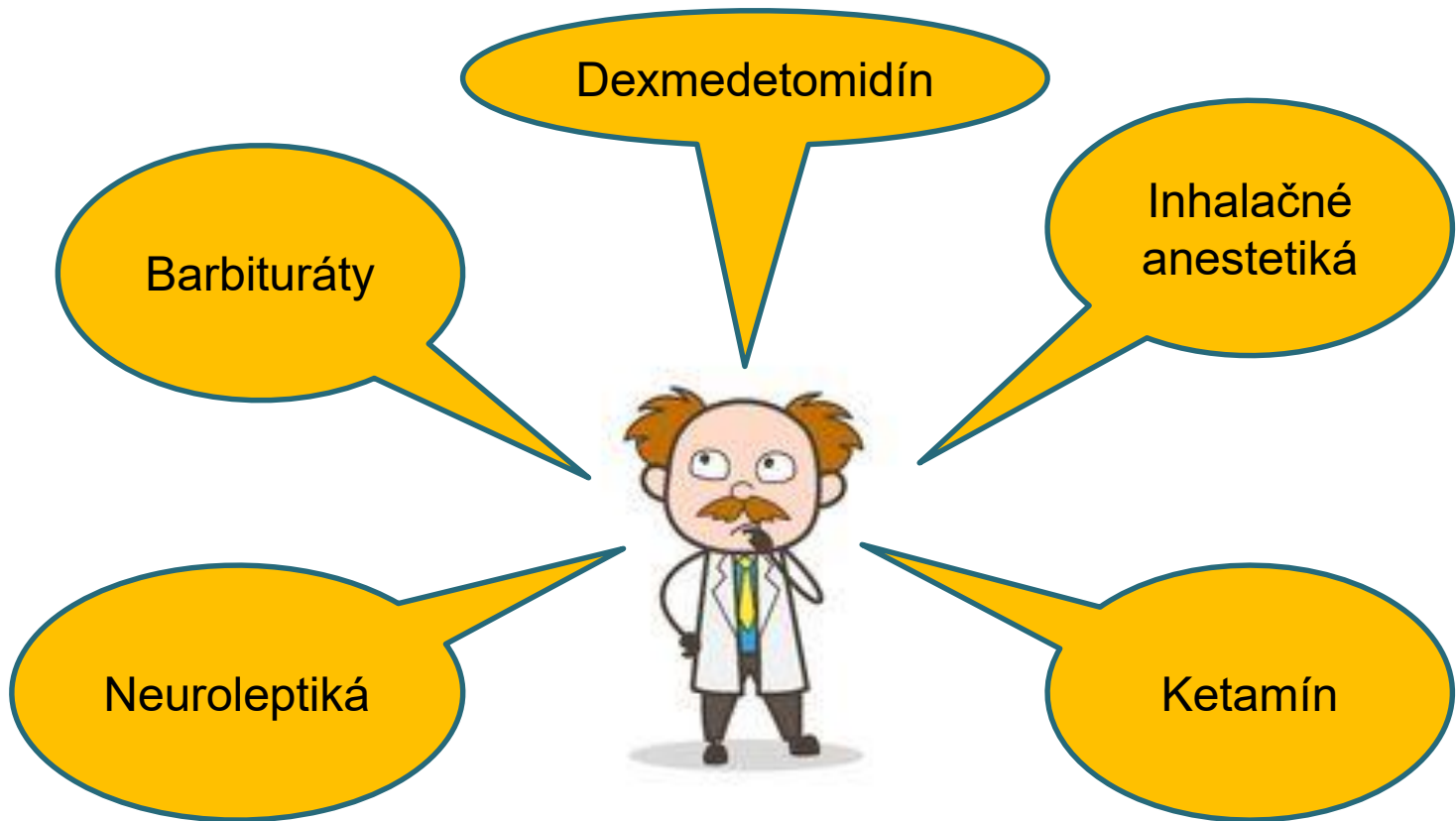
- dlho účinkujúce
- antikonvulzívne a svalovorelaxačné (diazepam)
- KVS – bez NÚ
- kumulácia
- propylén glykol (lorazepam, diazepam) – MAC
- ↑ delírium
- pri abstinенčných príznakoch

midazolam

diazepam

lorazepam

Ďalšie sedatíva

Žiadne konkrétne sedatívum v súčasnosti nie je dostatočne lepšie ako iné, do takej miery, aby bolo zaručené jeho vhodné a bezpečné použitie vo všetkých klinických situáciách.

Neuroleptiká

- haloperidol dekanóát (butyrofenón) [**Haloperidol** 5mg]
  - 2,5 – 10 mg (max. 18mg) 3 – 6x denne im
- tiapridiumchlorid (benzamid) [**Tiapridal** 100mg]
  - 300 – 400 mg (max. 1800mg) 4 – 6x denne iv
  - nemá sedatívne účinky, nezhoršuje kognitívne funkcie, bez dyskinéz, vhodný pre alkoholikov a dementných
- levomepromazín (fenotiazín) [**Tisercin** 25mg]
  - 75 – 100 mg (max. 250mg) 2 – 3x denne iv v 250 ml 5%G, F1/1
  - inhibuje psychomotoriku, silné sedatívum, zvyšuje prah bolesti, antiemetický, antihistamínový, antiadrenergný, anticholinergný účinok

Neuroleptiká – delírium

- Najvhodnejším liekom sa zdá byť dexmedetomidín
(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)
- Neuroleptiká a statíny by sa nemali používať v týchto prípadoch rutinne, ale iba ako vhodný doplnok pri výraznom nepokoji, spôsobenom delíriom
(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)
- Zatiaľ neexistuje liek ktorý by zabránil vzniku delíria u kriticky chorých pacientov, a tak isto **sa neodporúča žiaden liek na prevenciu vzniku delíria u kriticky chorých pacientov**
(podmienečné odporúčanie na základe veľmi nízkej a nízkej kvality dôkazov)

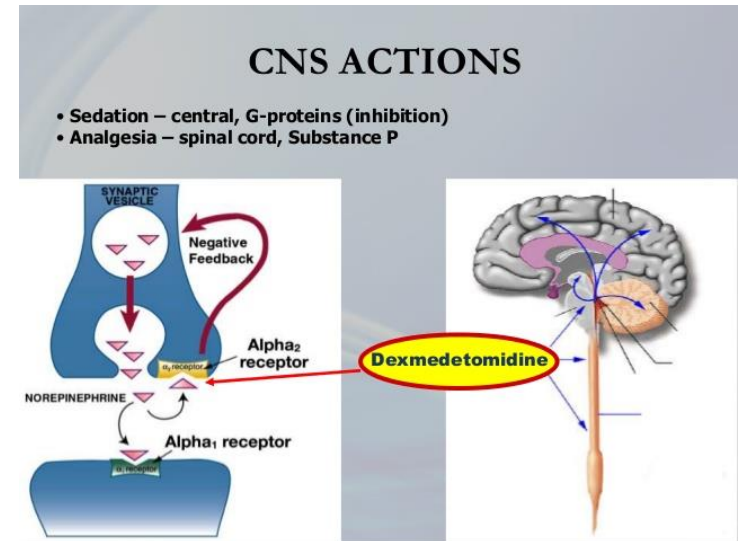
Barbituráty a ketamín

- nie sú používané rutinne ku sedácii
- ketamín nie je licencovaný na dlhodobú sedáciu na OAIM
- barbituráty nie sú odporúčané na sedáciu na OAIM okrem výnimočných situácií

Alfa-2-agonisti

- klonidín
- dexmedetomidín

dexmedetomidín – vyššia afinita ku A2 subtypu α -2 receptoru (*hlavný mediátor sedácie a analgézie*)

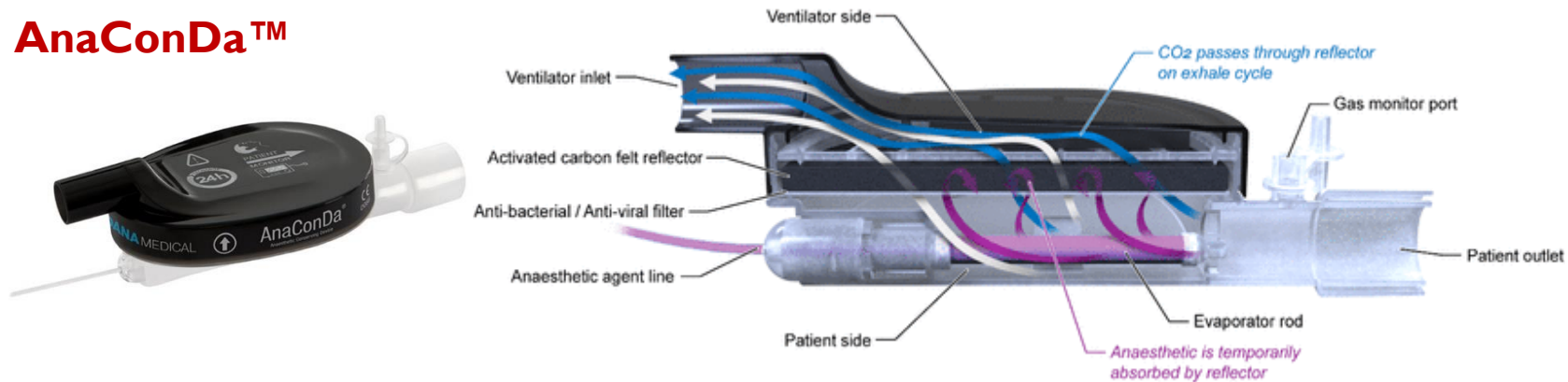
dexmedetomidín

- zníženie delíria a trvania UPV
- v štúdií 4 000 pacientov, na UPV < 12 hodín:
  - dexmedetomidín neznížil 90-dňovú úmrtnosť
  - zvýšil potrebu doplnkovej sedácie
  - viac epizód bradykardie a hypotenzie

Nie na rutinnú sedáciu.

Inhalačné anestetiká I

AnaConDa™

- princíp odrazu anestetika, zvyšok – doplnené čerstvé plyny
- možná aj low-flow, minimal-flow technika
- krátke trvanie, rýchla eliminácia
- pri hlbokjej sedácii zachovaná dostatočná spontánna ventilácia
- hromadenie fluoridu v organizme, malígna hypertermia

Inhalačné anestetiká 2

- rýchlejšie zobudenie
- kratšia doba UPV
- rýchlejšie zotavenie kognitívnych funkcií
- skoršia mobilizácia a rýchlejšie prepustenie
- menšia nemocničná a ročná úmrtnosť

Mirus™

- Imunomodulačný, protizápalový a cytoprotektívny efekt inhalačných anestetík?
- Nežiaduci efekt nadmernej intravenózneho sedácie?

Výber vhodného sedatíva I

1. Pre utrpenie z dýchavičnosti a bolesti, liekom voľby budú skôr opioidy, alebo určite budú súčasťou zmesi ak sa rozhodneme pre kombináciu
2. Pri delíriu sa zdá byť najvhodnejším liekom dexmedetomidín
(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)
3. Pri utrpení a motorickom nepokoji spôsobenom úzkosťou pacienta a stresom je odporúčané použiť propofol u kardiochirurgických pacientov a propofol alebo dexmedetomidín u ostatných chirurgických a internistických pacientov
(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)

Výber vhodného sedatíva 2

- Vo všeobecnosti je navrhované odbornými spoločnosťami používať **viac propofol a dexmedetomidín ako benzodiazepíny** na sedáciu kriticky chorých a ventilovaných dospelých pacientov
(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)
- Pri využívaní sedatív **nie na báze benzodiazepínov** sa sledujú lepšie krátkodobé výsledky, ako **dĺžka pobytu** na intenzívnych oddeleniach a v nemocnici, **trvanie UPV, čas do extubácie pacienta a výskyt delíria**
- U dexmedetomidínu sa zistil vyšší výskyt **bradykardie** v porovnaní s benzodiazepínmi
- Pri porovnaní propofolu a dexmedetomidínu sa zistila **menšia incidencia delíria lepšia komunikácia s pacientom** pri použití dexmedetomidínu

Nefarmakologické formy

- opakované ubezpečovanie
- častá komunikácia s pacientom
- pravidelné rodinné návštevy
- úprava normálneho spánkového cyklu
- skorá rehabilitácia
- skorá mobilizácia
- kognitívno-behaviorálna liečba
  - relaxačná terapia
  - muzikoterapia
  - obrázková terapia
  - využívanie okuliarov
  - sluchových pomôcok

- skôr kontrola úzkosti a nepokoja ako navodenie sedácie
- **znížený počet ventilačných dní, skrátená doba hospitalizácie a znížený výskyt delíria (niekoľko RCTs)**

Nefarmakologické formy

Tieto metódy sa neodporúčajú ako sólo metódy na liečbu delíria

(podmienečné odporúčanie na základe strednej kvality dôkazov)

ale v kombinácii s liekmi

(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)

Fyzické obmedzenia (popruhy)

- nikdy by nemali byť jedinou metódou na kontrolu motorického nepokoja
- ich použitie by malo byť prechodné
- vždy doplnené inými metódami kontroly nepokoja alebo
- doplnené sedáciou pacienta
- na oddelení by malo byť vyvinuté úsilie na minimalizovanie tejto techniky a mali by byť zavedené prísne kritériá na ich použitie

Rehabilitácia a skorá mobilizácia

Rehabilitácia a mobilizácia sú podmiennečne odporúčané u kriticky chorých pacientov napriek nízkej evidencii, pretože pravdepodobne žiaduce účinky prevýšia tie nežiaduce.

Spánok

- kriticky chorých pacientov je výrazne porušený
- je fragmentovaný, pacienti majú abnormálny denný rytmus
- spánok N1 (ľahká) fáza spánku je predĺžená a naopak N3 fáza (pomalé vlny) a REM fáza sú skrátené
- predpokladané dôsledky: emočný stres, vznik delíria, predĺžená UPV, kognitívna dysfunkcia a znížená imunita

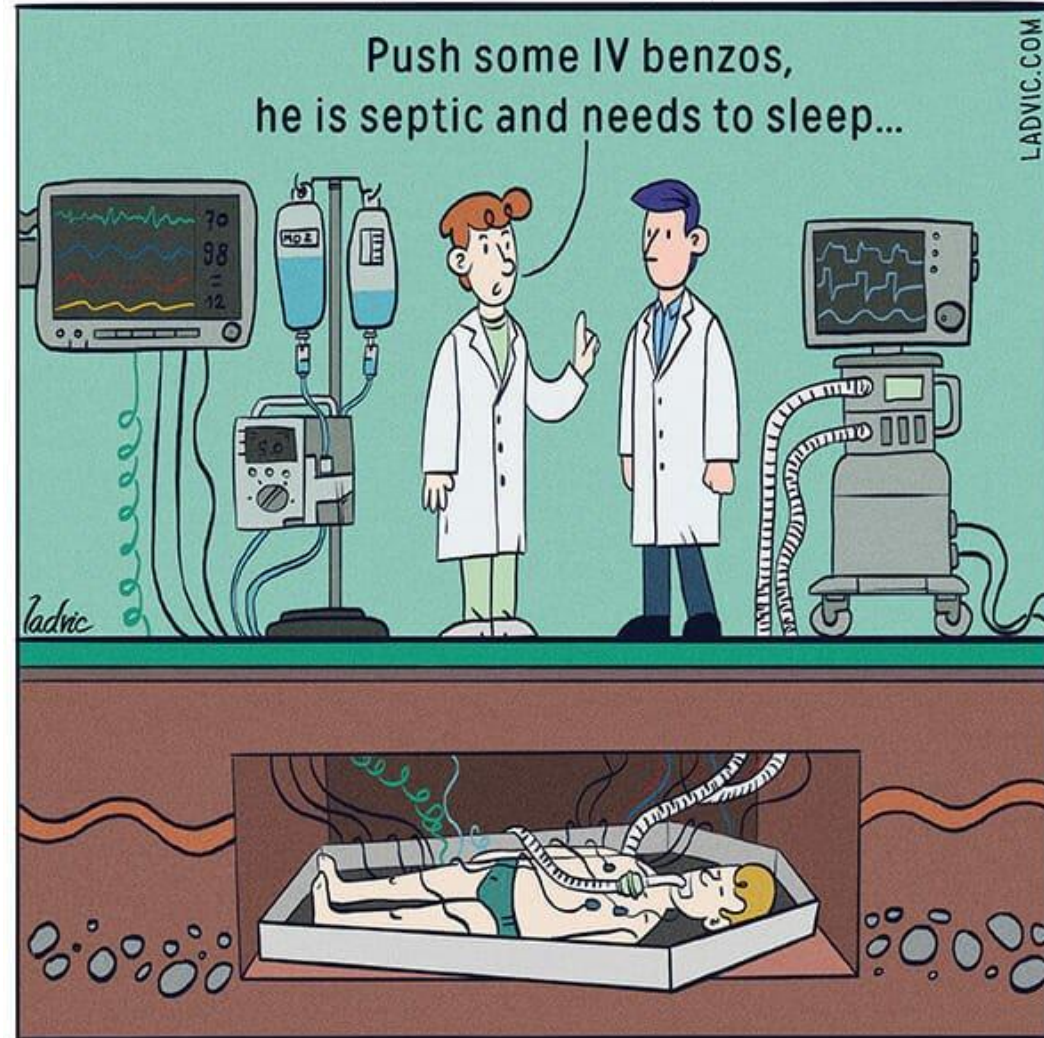
- **nie sú žiadne odporúčania** pre použitie **melatonínu** alebo **dexmedetomidínu** na úpravu spánku, hoci ak je indikovaná sedácia na noc kvôli spánku, **mal by sa použiť práve dexmedetomidín**
- **propofol a ostatné sedatíva pôsobiace na GABA receptory, ktoré narúšajú architektúru spánku, sa za týmto účelom nenavrhuje používať**
(*podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov*)
- môžu sa použiť spánok podporujúce iné metódy (krytie očí, ušné zátky, relaxačná hudba ...)

Dávkovanie a udržiavanie sedácie

Evidencia naznačuje, že
kontinuálna sedácia pacienta
predlžuje potrebu UPV.

Počiatkové riešenie nepokoja
nárazovou dávkou a v prí-
pade že je potrebná táto
intervencia častejšie ako raz
za dve hodiny, pokračovať
podľa protokolu.

DEEP SEDATION

Early deep sedation is associated
with increased mortality*

*Shehabi et al. Intensive Care Med (2013)39:910-918

Protokoly sedácie

- **kontinuálna sedácia s pravidelným denným prerušovaním (DSI – daily sedation interruption)**

Sedatívum je v určený čas počas dňa zastavené až pacient nedosiahne úroveň vedomia alebo sedácie +1 až -1 pri RASS alebo 4 až 7 pri SAS a potom znovu podané v pôvodnej alebo častejšie v zredukovanej dávke.

- **ľahká sedácia minimalizáciou dávky a to titráciou podľa požadovanej úrovne sedácie (NP-targeted – nursing protocolised targeted sedation)**

Sestra sleduje konkrétny protokol podľa doktorom definovaného cieľa sedácie (konkrétna úroveň RASS alebo SAS).

Požadovaná úroveň sedácie I

- **Ideálnym cieľom je ľahká sedácia**

(podmienečné odporúčanie na základe nízkej kvality dôkazov)

Je to stav, pri ktorom je pacient pri vedomí a v komforte bez známk utrpenia a psychického či motorického nepokoja.

Môže mať zatvorené oči, ktoré otvorí na slovnú výzvu.

Požadovaná úroveň sedácie 2

- Vo všeobecnosti je ľahšia sedácia spojená s **kratšou dobou do extubácie, UPV a zníženou potrebou tracheostómií.**
- Ľahšia sedácia v porovnaní s hlbokou nemajú podľa doterajších štúdií žiaden alebo len minimálny, štatisticky nevýznamný vplyv na 90-dňovú úmrtnosť, prevalenciu delíria, incidencie post traumatického stresu alebo nechcenej extubácie pacientom.
- Nie sú štúdie, ktoré by sledovali vplyv hĺbky sedácie na kognitívne a fyzické funkcie.

Richmond Agitation-Sedation Scale (RASS)

skóre	stav/termín	opis
+4	Agresívny pacient	Zjavne bojovný alebo násilný pacient, hrozí bezprostredné nebezpečenstvo pre pacienta a zamestnancov.
+3	Veľmi rozrušený pacient	Natáhuje alebo odstraňuje trubice alebo katétre, alebo má agresívne správanie voči personálu.
+2	Rozrušený pacient	Častý je neprimeraný pohyb pacienta alebo nezladenosť pacienta s ventilátorom.
+1	Nepokojný pacient	Prítomná úzkosť alebo obavy pacienta, ale pohyby nie sú agresívne alebo energické.
0	Bdelý a pokojný pacient	Pacient spontánne venuje pozornosť personálu.
-1	Ospalý pacient	Pacient nie je úplne bdelý, ale udržuje očný kontakt na slovný podnet po dobu najmenej 10 sekúnd.
-2	Ľahká sedácia	Pacient na slovný podnet udrží krátky očný kontakt po dobu menej ako 10 sekúnd.
-3	Stredne hlboká sedácia	Akýkoľvek pohyb na slovný podnet bez otvorenia očí.
-4	Hlboká sedácia	Žiadna reakcia na slovný podnet, prítomný akýkoľvek pohyb na fyzickú stimuláciu.
-5	Bezvedomie	Žiadna reakcia na slovný podnet alebo fyzickú stimuláciu.

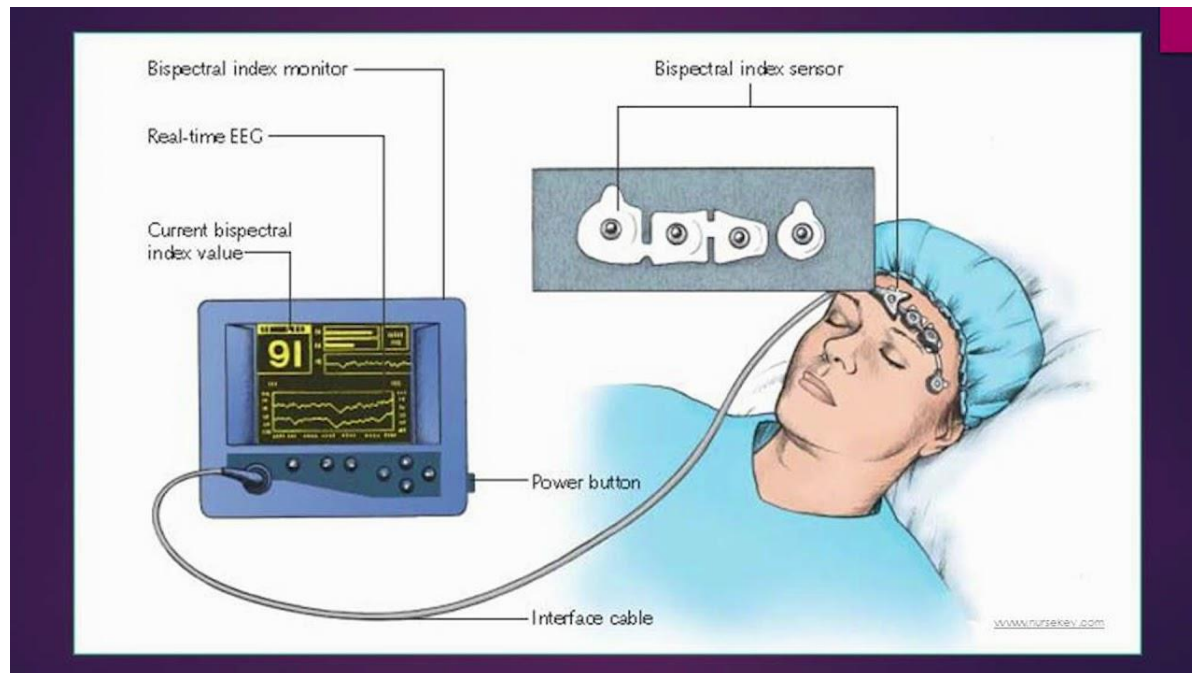
Riker Sedation-Agitation-Score (SAS)

skóre	stav/termín	opis
7	Nebezpečne agresívny pacient	Natáhuje alebo odstraňuje trubice alebo katétre, alebo má agresívne správanie voči personálu, hádže sa o bočnice postele a prelieza cez ne.
6	Veľmi rozrušený pacient	Pacient hryzie do ET kanyly, je potrebné fyzické obmedzenie alebo časté slovné napomínania.
5	Rozrušený pacient	Pacient je psychicky aj motoricky nepokojný, ale po slovnom pokyne sa upokojí.
4	Pokojný a spolupracujúci pacient	Pacient je pokojný, je ho ľahko zobudiť a riadi sa slovnými príkazmi.
3	Sedácia	Pacienta je ťažko zobudiť slovným príkazom alebo jemným potrasením, vykoná jednoduché príkazy ale rýchlo znovu zaspáva.
2	Hlboká sedácia	Pacient reaguje iba na fyzickú stimuláciu ale nekomunikuje, neriadi sa príkazmi, pohybuje sa spontánne.
1	Pacient je nezobuditeľný	Minimálna alebo žiadna reakcia na fyzickú stimuláciu, nekomunikuje a neriadi sa príkazmi.

BIS (entropia, evokované potenciály, SNAP, cerebrogram, ...)

- Bežne sa na intenzívnych oddeleniach na monitorovanie hĺbky sedácie nepoužíva a to z dôvodu protichodných dát jeho prínosu.

Problémom sú artefakty pochádzajúce z elektromyelografickej aktivity svalov na hlave.

BIS pokr.

- Praktické u pacientov, kde hodnotenie hĺbky sedácie pomocou bodovacích systémov nie je možné, ako je napríklad:
  - potrebná hlboká sedácia
  - použitie svalových relaxancií
- Pozorovacie štúdie však ukazujú na potenciálny úžitok týchto alternatívnych metód monitorovania hĺbky sedácie aj u pacientov s ľahkou sedáciou.
- Zdá sa zatiaľ praktické nehodnotiť údaje z BIS monitorovania izolovane, ale v súvislosti s klinickým obrazom a bodovacími systémami, ak to stav pacienta umožní.

Ukončenie sedácie

- V prípade kombinácie sedácie s analgetikami, opíát by sa mal vysadzovať ako posledný (bolesť, tolerancia ETK/TSK).
- Náhle prerušenie je možné najmä pri krátkodobej sedácii, čo môže byť menej ako 7 dní, alebo po dlhodobej a hlbokkej sedácii (akumulácia lieku).
- Postupné znižovanie je potrebné pri dlhodobom používaní sedatív a keď pacient vykazuje známky tachyfyaxie.

Počas odpájania treba pacienta sledovať pre pravdepodobný vznik abstinenčného syndrómu, ktorého výskyt stúpa s predchádzajúcim použitím vyšších dávok benzodiazepínov a opiátov.

Záver

1. Utrpenie je bežné u kriticky chorých pacientov
2. Pred podávaním sedatív zistiť a liečiť príčinu nepokoja
3. Pred podávaním sedatív liečiť bolesť
4. Nie je univerzálne sedatívum
5. Kontinuálna a hlboká sedácia nie je dobrá
6. Používať bodovacie systémy
7. Potreba sedácie a analgézie je dynamická
8. Multimodálny prístup.

- **Ďakujem za pozornosť**

vladimir.hudak@upjs.sk